

Smlouva o fúzi

Ustanovení § 153a odst. 12, věty třetí a čtvrté obch. zák. je nutno vyložit tak, že nástupnická společnost se může stát majitelem vlastního obchodního podílu pouze tehdy, nedojde-li takovým postupem k „majetkovému poškození“ společníků. Stejný závěr lze učinit i ve vazbě na ustanovení § 220a odst. 5 obch. zák. Takový stav však přichází v úvahu pouze výjimečně (bude tomu tak tehdy, vzdají-li se společníci zanikající společnosti práva na výměnu obchodních podílů). Ve všech ostatních případech je třeba dát přednost zájmům společníků zanikající společnosti a dovést, že mají právo na takový podíl v nástupnické společnosti, jaký odpovídá – co do podílu na majetku – jejich majetkovému podílu v zanikající společnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu České společnosti sp.zn. 29 Odo 989/2006, ze dne 14.11.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelek a) E., spol. s r. o., b) E. T., spol. s r. o., na povolení zápisu do obchodního rejstříku, za účasti 1) M. J.W. H., 2) J. Č., a 3) M. Č., vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. C 9486, C 1166, o dovolání E.T., spol. s r. o., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. září 2005, č. j. 5 Cmo 403/2004-195, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. září 2005, č. j. 5 Cmo 403/2004-195 a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. května 2004, č. j. F 15262/2004 / C 9486 C 1166-180, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. května 2004, č. j. F 15262/2004 / C 9486 C 1166-180, kterým tento soud zamítl návrh na zápis fúze navrhovatelek do obchodního rejstříku (výrok I.).

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud uvedl, že ze skutkových zjištění soudu prvního stupně i odvolacího soudu vyplývá, že zanikající společnost E. T., spol. s r. o. (dále též jen „zanikající společnost“) je společníkem nástupnické společnosti E., spol. s r. o. (dále jen „nástupnická společnost“) a zároveň osobou tuto společnost ovládající, neboť je majitelkou obchodního podílu ve výši 98 %. Proto není závěr soudu prvního stupně o tom, že postup zvolený navrhovateli při fúzi zakládá v rozporu se zákonem (§ 120 obchodního zákoníku – dále jen „obch. zák.“) nabytí vlastního podílu nástupnické společnosti, správný. Z ustanovení § 153a odst. 12, věta třetí a čtvrtá obch. zák. totiž vyplývá, že zatímco v případech, kdy byl obchodní podíl zanikající společnosti v majetku nástupnické společnosti, nelze za něj podle ustanovení § 153b odst. 11 obch. zák. přiznat podíl na nástupnické společnosti, v případech kdy byla zanikající společnost majitelkou podílu nástupnické společnosti, přiznává se nástupnické společnosti z tohoto důvodu právo na odpovídající vlastní obchodní podíl se stejnými důsledky, jako ve všech ostatních případech, kdy společnost nabude vlastní obchodní podíl (§ 113 odst. 5 a 6 obch. zák.).

Tento nesprávný právní závěr soudu prvního stupně však neměl podle odvolacího soudu vliv na věcnou správnost napadeného rozhodnutí, neboť odvolací soud souhlasí se závěry tohoto soudu, které se týkají otázky vzniku nových obchodních podílů v nástupnické společnosti a s tím související nutností ocenění obchodního jmění zanikající společnosti posudkem znalce.

Podle ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák. je při sloučení akciové společnosti, popřípadě společnosti s

ručením omezeným, zanikající společnost povinna nechat ocenit své obchodní jmění posudkem znalce, mají-li být v důsledku sloučení vydány nástupnickou společností nové akcie nebo mají-li vzniknout pro společníky nástupnické společnosti nové obchodní podíly. Pro jmenování, odměňování a obsah posudku znalce platí obdobně ustanovení § 59 odst. 3 a 4 obch. zák. s tím, že tímto znalcem může být i osoba, která je pro tuto společnost jmenována jako znalec pro fúzi (§ 220 odst. 1 obch. zák.).

Z citovaných ustanovení vyplývá, že nemají-li při sloučení vzniknout nové obchodní podíly, není nutné provádět ocenění obchodního jmění zanikající společnosti posudkem znalce. Podle názoru odvolacího soudu by taková situace nastala, pokud by fúzovala společnost s ručením omezeným se svou dceřinou společností a byla jejím jediným společníkem, tj. jediným společníkem nástupnické společnosti. V takovém případě by nebylo nutné ocenění obchodního jmění zanikající společnosti posudkem znalce.

V projednávané věci však odvolací soud souhlasí s názorem soudu prvního stupně, „že společníkům nástupnické společnosti vznikají nové obchodní podíly, neboť vedle společníků zanikající společnosti – J. Č. s původním obchodním podílem 50 % a M. J. W. H. s původním obchodním podílem rovněž 50 %, se společníkem nástupnické společnosti stává její dosavadní společník M. Č. s původním obchodním podílem 2 %.“

Proti usnesení odvolacího soudu podala E.T., spol. s r. o. dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), přičemž namítá nesprávné právní posouzení věci a rozpor s hmotným právem. Za nesprávné považuje posouzení otázky, zda bylo v projednávané věci potřebné ocenit obchodní jmění zanikající společnosti posudkem znalce.

Dovolatelka především poukázala na to, že soud prvního stupně vyjádřil pochybnost, zda je výměnný poměr obchodních podílů vhodný a odůvodněný, když společníci zanikající společnosti nenabývají v nástupnické společnosti obchodní podíl, který by byl reálnou protihodnotou jejich obchodních podílů v zanikající společnosti. Podle dovolatelky by takový způsob výměny obchodních podílů navrhovatelky velmi uvítaly. Takto však nebylo možné dosavadní obchodní podíl zanikající společnosti ve společnosti nástupnické rozdělit, neboť tento podíl musí nabýt sama nástupnická společnost, která o něm podle ustanovení § 153a odst. 12, věta čtvrtá obch. zák. musí rozhodnout podle § 113 odst. 5 a 6 obch. zák.

Dále dovolatelka namítá, že odvolací soud nezkoumal ratio legis § 69a odst. 6, věty první obch. zák. V této souvislosti poukazuje dovolatelka na to, že záměrem zákonodárce při koncipování současné právní úpravy (na rozdíl od úpravy účinné do 31. prosince 2000) bylo zjednodušit slučování společností s ručením omezeným a zároveň pro ně stanovit v § 153a, resp. 220a až 220l obch. zák. podrobnější pravidla. Součástí tohoto záměru bylo i odstranění zbytečného vyhotovování znaleckých posudků a znaleckých zpráv. Tento závěr podle dovolatelky podporuje ustanovení § 153a odst. 4 obch. zák., podle něhož se k přezkoumání fúze sloučením společností s ručením omezeným podle § 220c obch. zák. znalcem přistoupí pouze, požádá-li o to některý ze společníků zúčastněných společností. Všichni společníci obou zúčastněných společností souhlasili, aby se přezkoumání sloučení znalcem nevyžadovalo. Dovolatelka souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že výměnný poměr obchodních podílů musí být vhodný a odůvodněný, je však v zásadě věcí společníků zúčastněných společností, jak si jej stanoví, jaký důvod pro něj shledají a jaký považují za vhodný, neboť zákonný požadavek na vhodnost a odůvodněnost výměnného poměru obchodních podílů je založen výhradně požadavkem na ochranu společníků zúčastněných společností. Rejstříkovému soudu nenáleží podle dovolatelky právo vyžadovat posudek znalce, v rámci něhož by se znalec vyjádřil k vhodnosti a odůvodněnosti výměnných poměrů obchodních podílů. Dovolatelka soudí, že pro posouzení platnosti fúze sloučením ani pro rozhodování soudu o zápisu této fúze do obchodního

rejstříku není podstatné, je-li výměnný poměr obchodních podílů v rámci fúze přiměřený.

Dovolatelka tvrdí, že v projednávané věci dosavadním společníkům nástupnické společnosti v důsledku sloučení nevzniknou nové obchodní podíly v tom smyslu, že by se zvýšily jejich dosavadní obchodní podíly o hodnotu majetku zanikající společnosti.

Soudy obou stupňů podle dovolatelky zřejmě vycházely z možnosti společníka mít pouze jeden obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, když tvrdí, že pod pojmem „nový obchodní podíl“ je nutno rozumět jakýkoli změněný obchodní podíl, tedy jakoukoli jeho jinou výši, než byla výše dosavadní. I kdyby se dovolatelka ztotožnila s tímto názorem, nesouhlasí s tím, že by mělo být povinností v případě fúze sloučením v projednávané věci dokládat posudek znalce na ocenění obchodního jmění zanikající společnosti. Dovolatelka tvrdí, že fúzi je třeba posuzovat komplexně, podle celé právní úpravy fúze sloučením společností s ručením omezeným nikoli jen s přihlédnutím k ustanovením § 69a odst. 6 obch. zák.

Závěrem dovolatelka zdůrazňuje, že pokud se všichni společníci na valné hromadě výslovně vzdají práva na přezkoumání sloučení znalcem a výslovně souhlasí s navrženým sloučením, pozbývá povinnost pořizování ocenění obchodního jmění zanikající společnosti posudkem znalce jakéhokoli důvodu.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam. Zásadní právní význam dovolací soud shledává v posouzení výkladu vzájemné vazby ustanovení § 69a odst. 1, § 69a odst. 6 a § 153a odst. 12 obch. zák.

Dovolací soud dospěl k závěru, že pro posouzení projednávané věci je klíčový výklad ustanovení § 153a odst. 12 věty třetí a čtvrté obch. zák. (podle kterého postupovaly navrhovatelky při stanovení výměnných poměrů při fúzi sloučením a na které se odvolává odvolací soud ve svém rozhodnutí), ve vazbě na § 69a odst. 1 obch. zák.

Ustanovení § 153a odst. 12 věty třetí a čtvrté obch. zák. určuje, že byla-li při sloučení zanikající společnost společníkem nástupnické společnosti, stává se nástupnická společnost majitelem vlastního obchodního podílu. Ustanovení § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. se použijí obdobně.

Podle ustanovení § 69a odst. 1, poslední věty obch. zák. platí, že při fúzi sloučením se společníci zanikající společnosti stávají společníky nástupnické společnosti, nestanoví-li zákon jinak.

Podle ustanovení § 69a odst. 6 platí, že při sloučení společnosti s ručením omezeným je zanikající společnost povinna nechat ocenit své obchodní jmění posudkem znalce, mají-li v důsledku sloučení vzniknout pro společníky této společnosti nové obchodní podíly.

A konečně z ustanovení § 220a odst. 5 obch. zák. a § 153a odst. 2 písm. a) obch. zák. (které podle ustanovení § 153a odst. 1 obch. zák. platí přiměřeně pro fúze společností s ručením omezeným), plyne, že výše vkladu a výše obchodního podílu každého společníka v zúčastněné společnosti před fúzí a v nástupnické společnosti po fúzi (výměnný poměr obchodních podílů) musí být vhodný a odůvodněný. Přitom podle ustanovení § 69a odst. 5 obch. zák. jsou zúčastněnými společnostmi při fúzi sloučením zanikající i nástupnická společnost.

Nejvyšší soud konstatuje, že ustanovení § 153a odst. 12 věty třetí a čtvrté obch. zák. není formulováno příliš šťastně a, má-li být vyloženo ve vazbě na ustanovení § 69a odst. 1, poslední věty

obch. zák., které je základním ustanovením upravujícím postavení společníků zanikající společnosti ve společnosti nástupnické a na další shora uvedená ustanovení, nelze vystačit s gramatickým výkladem, ale je nezbytné použít i výkladu teleologického, systematického a logického.

Při výkladu posuzovaných ustanovení je třeba vycházet z účelu úpravy postavení společníků zúčastněných společností při fúzi sloučením. V bodu 74 důvodové zprávy k zákonu č. [142/1996 Sb.](#), se ohledně účelu úpravy sloučení (dnes fúze sloučením) začleněné do § 220a obch. zák. ve vazbě na Třetí (a Šestou) směrnici Rady EHS, která byla předlohou pro tuto úpravu, uvádí, že: „V souladu s oběma směrnicemi se neřeší v zákoně způsob výpočtu podílu akcionáře na nástupnické společnosti, protože ten je možno určit pouze metodami ocenění majetku. Vychází se však z toho, že v souladu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod nesmí dojít k majetkovému poškození dosavadních akcionářů. Hodnota majetku akcionáře se nesmí v důsledku sloučení, splynutí, rozdělení nebo přeměny změnit. Pokud by k tomu došlo, přiznává mu novela právo na doplacení rozdílu v penězích od právního nástupce.“

Z uvedeného plyne, že ustanovení § 153a odst. 12, věty třetí a čtvrté obch. zák. je nutno vyložit tak, že nástupnická společnost se může stát majitelem vlastního obchodního podílu pouze tehdy, nedojde-li takovým postupem k „majetkovému poškození“ společníků. Stejný závěr lze učinit i ve vazbě na ustanovení § 220a odst. 5 obch. zák. Takový stav však přichází v úvahu pouze výjimečně (bude tomu tak tehdy, vzdají-li se společníci zanikající společnosti práva na výměnu obchodních podílů). Ve všech ostatních případech je třeba dát přednost zájmům společníků zanikající společnosti a dovodit, že mají právo na takový podíl v nástupnické společnosti, jaký odpovídá – co do podílu na majetku – jejich majetkovému podílu v zanikající společnosti. Takový závěr je ostatně i zcela logický, neboť právě majetkem zanikající společnosti byl zvětšen majetek společnosti nástupnické. V tom směru tedy byly správné závěry soudu prvního stupně.

Pokud pak jde o povinnost nechat ocenit obchodní jmění zanikající společnosti posudkem znalce podle ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák., mají-li vzniknout pro společníky zanikající společnosti nové obchodní podíly, dovolací soud uzavřel, že závěr odvolacího soudu je správný pouze zčásti. Ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák. podmiňuje povinnost nechat ocenit své obchodní jmění posudkem znalce tím, že v důsledku sloučení vzniknou pro společníky této společnosti nové obchodní podíly.

S odvolacím soudem lze souhlasit v tom, že ocenění obchodního jmění zanikající společnosti posudkem znalce podle ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák., a tedy i vydání nových obchodních podílů, se nevyžaduje, bude-li zanikající společnost jediným společníkem společnosti nástupnické. V takovém případě skutečně (bez ohledu na majetkové poměry zanikající společnosti) není třeba, aby vznikly nové obchodní podíly společníků zanikající společnosti na společnosti nástupnické, neboť k založení jejich účasti na nástupnické společnosti lze využít podílu zanikající společnosti obdobně, jako by se při fúzi sloučením akciové společnosti využily akcie nástupnické společnosti ve vlastnictví společnosti zanikající.

Úvaha odvolacího soudu však není úplná ohledně právního názoru, podle něhož výjimku z aplikace ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák. není (za žádných okolností) možné vztáhnout na projednávané sloučení. Také v projednávané společnosti by s odvoláním na shora uvedený výklad teleologický, systematický a logický mohly být za určitých okolností naplněny předpoklady pro závěr, že není třeba znalecky oceňovat obchodní jmění zanikající společnosti a přistupovat k vydání nových obchodních podílů.

Muselo by však být postaveno najisto, že jedinou relativně významnou položku obchodního jmění zanikající společnosti (ať jejího majetku nebo jejích závazků) tvoří právě jen obchodní podíl ve společnosti nástupnické, že tedy provedené sloučení nevyvolá žádné relevantní posuny v hodnotě

účasti společníků zanikající společnosti a zbylého společníka společnosti nástupnické v této nástupnické společnosti oproti stavu před účinností sloučení. Jakmile by tento předpoklad nebyl naplněn, uvedený závěr by se uplatnit nemohl.

Pokud by totiž zanikající společnost vykazovala i jiný (nikoliv jen zanedbatelný) majetek mimo zmíněný obchodní podíl v nástupnické společnosti, nebylo by ve smyslu ustanovení § 220a odst. 5 obch. zák. ve spojení s § 153a odst. 1 obch. zák. a ve smyslu ustanovení § 153a odst. 2 písm. a) obch. zák. vhodné a odůvodněné, aby její dosavadní společníci získali na nástupnické společnosti v souhrnu právě jen takový obchodní podíl, který by odpovídal podílu zanikající společnosti na společnosti nástupnické. Co do důsledku by to znamenalo, že část ostatního majetku zanikající společnosti, která by přešla na nástupnickou společnost, by na úkor společníků zanikající společnosti neodůvodněně připadla na zvýšení hodnoty podílu společníka nástupnické společnosti v této nástupnické společnosti. Tím by ale byla popřena shora vyčtená zásada, podle níž neprovedení znaleckého ocenění obchodního jmění nesmí vést k poškození dosavadních společníků, v tomto případě zanikající společnosti.

A naopak – pokud by majetek zanikající společnosti tvořila pouze účast v nástupnické společnosti, zanikající společnost by však vykazovala významné závazky, snížila by se následkem sloučení o hodnotu těchto závazků po jejich přechodu na nástupnickou společnost hodnota majetkové účasti zbylého společníka nástupnické společnosti v této společnosti. Tím by došlo k jeho poškození ve prospěch společníků společnosti zanikající, kteří by tímto postupem byli neodůvodněně zvýhodněni.

Ve všech popsanych případech by tudíž nebylo možné spokojit se s tím, že společníci zanikající společnosti obdrží v souhrnu právě jen obchodní podíl, kterým zanikající společnost disponovala na společnosti nástupnické. Výměnný poměr by musel vzít v úvahu hodnotu „ostatního jmění“ zanikající společnosti, které by přecházelo na nástupnickou společnost. Podle okolností by bylo nutno přikročit k vydání nových obchodních podílů ve smyslu ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák., ať již společníkům zanikající společnosti (pokud by zanikající společnost vykazovala významný další majetek), anebo dosavadnímu společníkovi společnosti nástupnické (v případě, že by zanikající společnost vykazovala významné závazky), a tudíž i k předchozímu znaleckému ocenění obchodního jmění, jak předpokládá citované ustanovení.

Naplněním popsanych předpokladů se však odvolací soud nezabýval, když je pro řešení dané věci nepovažoval za právně významné. Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i usnesení soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

V dalším řízení soud zejména posoudí, zda jsou skutkově naplněny předpoklady pro závěr, že ocenění obchodního jmění posudkem znalce se ve smyslu ustanovení § 69a odst. 6 obch. zák. v projednávané věci (vzhledem k majetkovým poměrům zanikající společnosti) nevyžaduje, neboť nebude nutné přikročit k vydání nových obchodních podílů.

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)